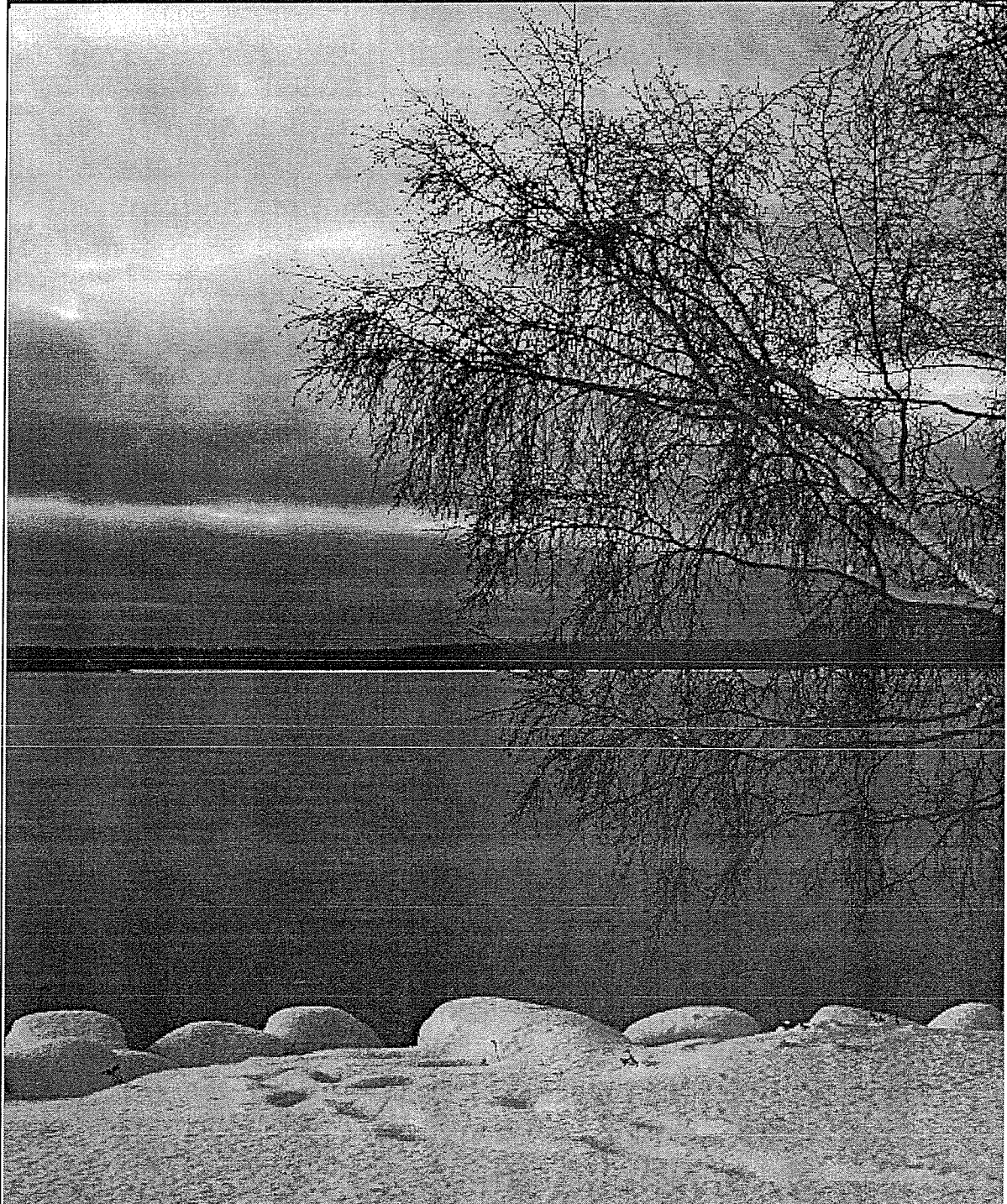

1 • 2005

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Jan-Feb

Evenemang för publicering av en diktbok

Den nya syrelsen presenterar sig

Innehåll:

Fem frågor.....	2
Ett bättre nytt år 2005: K. Leinonen...	3
Inga informerar.....	4
Kulturpersonen för år 2004.....	4
De unga i Sverige: A. Jääskeläinen...	5
Evenemang för publicering av dikt- bok: T. Lehtonen.....	6
Den nya styrelsen presenterar sig..	7
Celia öppnar dörren till litteraturens värld: A. Mikkola.....	8
Behöver man ledsagare på flyget: Finnair svarar: T. Lehtonen.....	10
O länder, o seder: T. Lehtonen.....	11
Keller nyheter: P. Rissanen.....	12
Modeller för vård av missbrukare: T. Lehtonen.....	13

Känselsprötet kommer ut år 2005:
24.1., 21.4., 23.6., 29.8., 20.10. och
22.12.

En tilläggsansökan till Liljanders och
till Tolvanens minnesfond ordnas.
Ansökningstiden utgår 31.3. mer
information från distriktssekreterar-
en Inga Lassfol-Herler, Hovrättses-
planaden 20 B, 65100 Vasa
inga.lassfolk-herler@kuurosokeat.fi
tel/fax 06-3128510
gsm 0400 107302

Fem frågor

1. Vad betyder ordet tsunämi och från vilket språk kommer detta ord som numera finns som låneord i många olika språk?
2. Vilken stat är samtidigt världens största ögrupp?
3. Vilken kuststad i Finland fyller i år 400 år?
4. Det har gått 70 år sedan en person kallad rockkungen föddes. Vad hette han?
5. Vad hette den världsberömde amerikanska dövblinda Helen Kellers lärarinna?

Svar:

1. Tsunami är japanska och betyder störtvåg och förorsakas av en jordbävning under havet. Den senaste förödande tsunamin inträffade i Indiska oceanen den 26. 12. 2004.
2. Indonesien i Sydostasien. Till Indonesien hör ca 17 000 öar av vilka hälften är bebodda. Sumatra som hör till Indonesien led på sina ställen stora skador under störtvågen 26.12.2004.
3. Uleåborg som fick stadsrättigheter år 1605.
4. Elvis Presley. Han föddes 8.1.1935 och dog 16.8.1977, endast 42 år gammal.'
5. Annie Sullivan (Macy efter det hon gift sig)■

Ett bättre nytt år 2005.

Det senaste året slutade för världens och Finland del på ett sätt som ingen kunnat ana. Katastrofen i Sydostasien förorsakade stor förstörelse och berövade åtminstone 150 000 människor livet. Miljoner människor förlorade sina hem.

Naturkatastrofen har visat oss mänsklighetens och humanitetens stora betydelse. Överallt i världen har människorna velat stödja offren och de länder som varit utsatta. Sorgen, bekymren och efterspelen kommer ännu länge att finnas bland oss. Men mitt i sorgearbetet måste vi ändå blicka också framåt.

Vår förenings 35. verksamhetsår är framför oss. Penningautomatföreningen understödde väl vår verksamhet detta år. Vi fick t.ex. IT-verksamheten och de dövblindas dagliga verksamhet att bli permanent. Utan Penningautomatföreningens stöd skulle vår verksamhet vara ringa.

Detta år är vår största utmaning att förverkliga Helen Kellerkonferensen och de Dövblindas Världsförbunds generalförsamling. Händelsen är enastående och förutsätter ett brett och mångsidigt samarbete. Konfe-

rensens beskyddare är republikens president Tarja Halonen. Detta är presidentens hedersbetygelse för dövblindarbetet. Jag hoppas på ett stort deltagande i konferensen.

Temat för år 2005 är de dövblindas sysselsättning. De dövblinda har rätt till utbildning och arbete. Enligt distriktssekreterarens statistik är endast 30 dövblinda med i arbetslivet. Detta år skall vi särskilt utreda de dövblindas sysselsättning.

Vårmötet hålls i Lahtis 23.–24.4. 2005 och höstmötet i Varkaus 26.–27.11.2005. I samband mör höstmötet fredagen den 25.11.2005 ordnar vi en rekreationsdag. Under den dagen är det meningen att vi skall vara ute, diskutera och njuta av varandras sällskap. Vi hoppas att många kan delta.

Vi strävar att tillsammans finna ett betydelsefullt och fint innehåll i kulturen, konsten och motionen. Jag hoppas att det år som börjat ger oss alla, dövblinda och personal, ett lyckligare nytt år 2005.

Kai Leinonen

Verksamhetsledare ■

Inga informerar

Hej!

Nu får vårkänslorna komma fram, så fort solen skiner får man lust att vara ute i friska luften och njuta av den värmande solen. Något man förknippar med våren är termos med något varmt att dricka och apelsiner som man sitter och njuter av i den värmande vårsolen, då man tagit sig en tur med sparkstötting, skidor eller på promenaden.

Jag vill informera om mina ledigheter och annat som händer under den närmaste tiden.

Först vill jag nämna om en stor händelse vi har i Finland, den åttonde Helen Keller världskonferensen i Tammerfors 3-7.6.-05. Konferensspråket är engelska. Mer uppgifter om konferensen kan du få via Päivi Rissanen som ansvarar för konferensens praktiska arbete.

Vintersemester firar jag i sportlovsveckan 28.2-4.3.-05, och under påsken, veckan före och efter påsk 21.3- 1.4.-05.

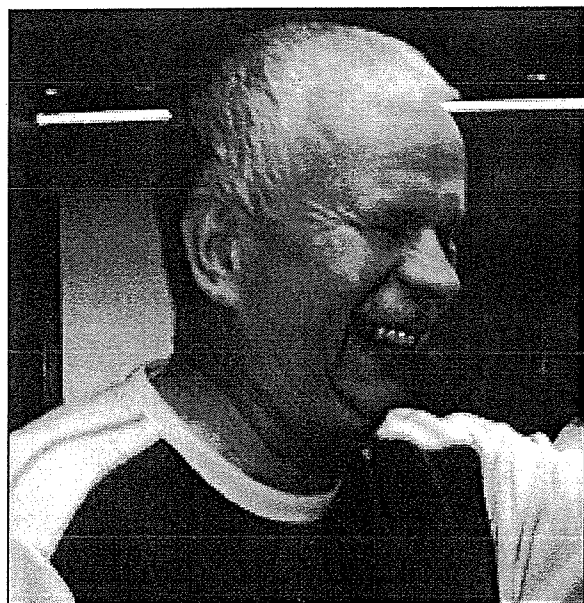
Njut av vårvintern!

Inga Lassfolk Herler

Distriktssekreterare ■

Kulturpersonen för år 2004

Låt din röst avgöra. Föreslå en kulturperson för år 2004. Kulturpersonen väljs på förslag av Känslsprötets läsare. Vem har enligt din åsikt verkat förtjänstfullt som kulturrepresentant och genom sin verksamhet skapat denna kultur? Skicka in ditt förslag före den 1.3.2005. Ange namnet på den person du föreslår och en motivering varför just den personen är lämplig som kulturperson. Redaktionsrådet behandlar förslagen under mötet i mars. Kulturpersonens namn offentliggörs under vårmötet i Lahtis. ■

Kari Hyötylä valdes till kulturperson år 2003.

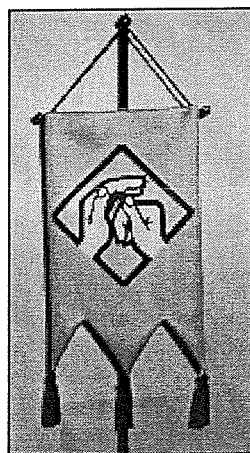
De unga i Sverige

Anu Jääskeläinen

De nordiska dövblinda ungdomarnas konferens och Sveriges DBU-föreningens 10-års jubileum anordnades i Almåsa i Sverige 24.9.- 26.9 2004. Klubbledare Marianne Mieli-tyinen och medhjälpare, jag Anu Jääskeläinen, representerade klubben för Finlands unga dövblinda i Sverige.

Under mötet på fredagen behandlade vi de berörda ländernas situation gällande service, assistent och tolkning. Vi hade mycket att berätta och diskutera. I Sverige, Norge och Danmark verkade tolksituationen vara på rätt båg. I dessa länder är användningen av tolk obegränsad. I Finland kan de dövblinda använda 240 timmar tolktjänst i året. Tilläggs- timmar måste man anhålla om skilt hos socialbyrån och de beviljas inte alltid. Annars används tolk-, hemhjälp- och assistanstjänster enligt rekommendation, men i glesbygden är det svårare, så som i de andra nordiska länderna.

På lördagsmorgonen berättade vi om de kommande nordiska ung-

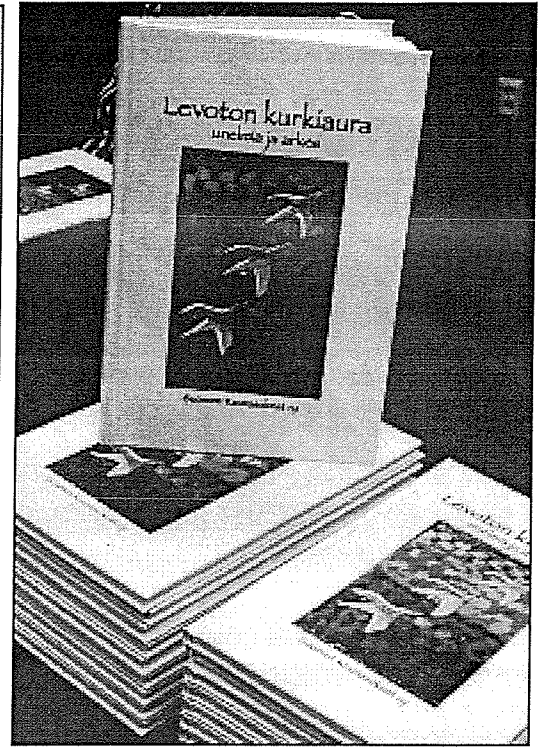
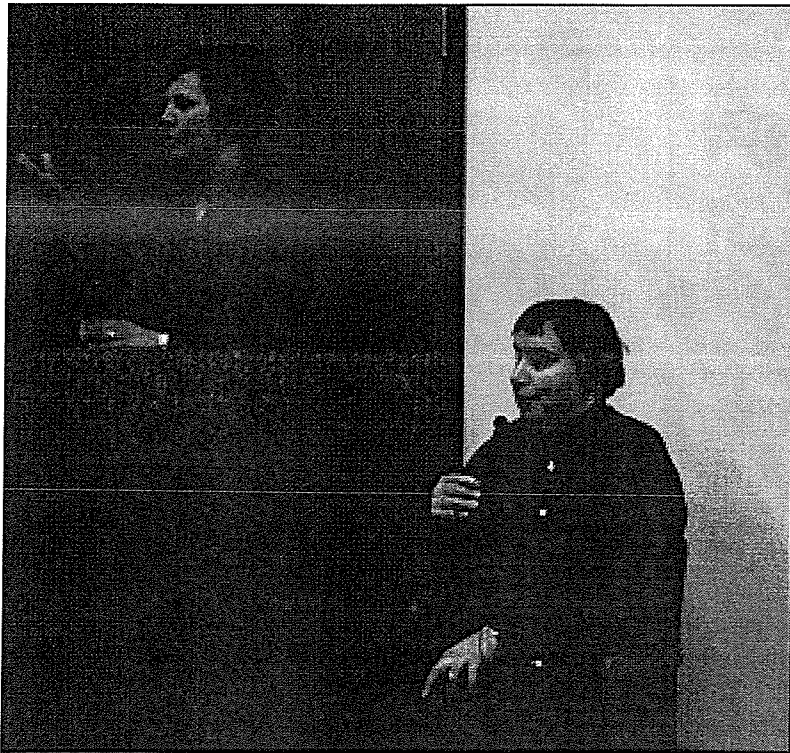

*Finlands Döb-
lindas r.f. vimpel*

domslägret som ordnas i Finland 3.7.-10.7. Vi planerade programmet för lägret. Vi antecknade alla förslag. Utbildaren för tolkassistenter Kristin ordnade ett litet äventyr till Rumänien för oss. Vi föreställde oss att vi reste med nyutbildade tolkassistentstuderande och hur vi skulle klara oss som en dövblind grupp tillsammans med de likgiltiga studenterna. Det var ett spännande äventyr.

På lördagen begicks också Sveriges DBU:s 10-års fest. Vi mindes DBU:s historia. Föreningen hade haft roliga och rika minnen från lägren. Vi gratulerade DBU, med Finlands Döblindas r.f. vimpel, kort och Fazers choklad. Alla fick gå fram och lyckönska DBU.

På fritiden hade vi möjlighet till att simma och gå i bastun och tillbringa tid tillsammans. Efter kaffepausen måste vi vemodiga till sinnes lämna Almåsa och återvända till Finland med flyg. ■

Anu hade övat in dikterna på förhand tillsammans med teckenspråkstolken Mia-Riina, så att dikterna öppnade sig också för dem som använder teckenspråk. Bild: T.L.

Evenemang för publicering av en diktbok

Tuija Lehtonen

Evenemanget i samband med publiceringen av diktboken hölls i de Dövblindas Verksamhetscenter i Tammerfors på alla hjärtans dag den 14 februari. Till den lilla men varmhjärtade sammankomsten hade inbjudits skaparna av diktboken samt deras närstående. Från verksamhetscentret deltog invånare och personal.

Efter inledningsanföranden framförde Anu Mikkola sina dikter för den förtjusta publiken. Anu framförde två dikter ur den nya diktboken.

Ett oroligt transträck - dröm och vardag är den fjärde diktboken bestod av De Döblinda r.f. I urvalet finns såväl gamla kända verssmeder som sådana som nu deltar första gången i föreningens diktbok. Förutom poesi finns det också berättelser i boken. Också bilderna är skapade av dövblinda. Dessa fick på förhand läsa dikterna och berättelserna och valde själva vad de ville illustrera. Pämbilden är utförd av Paula Senbom. ■

Den nya styrelsen presenterar sig

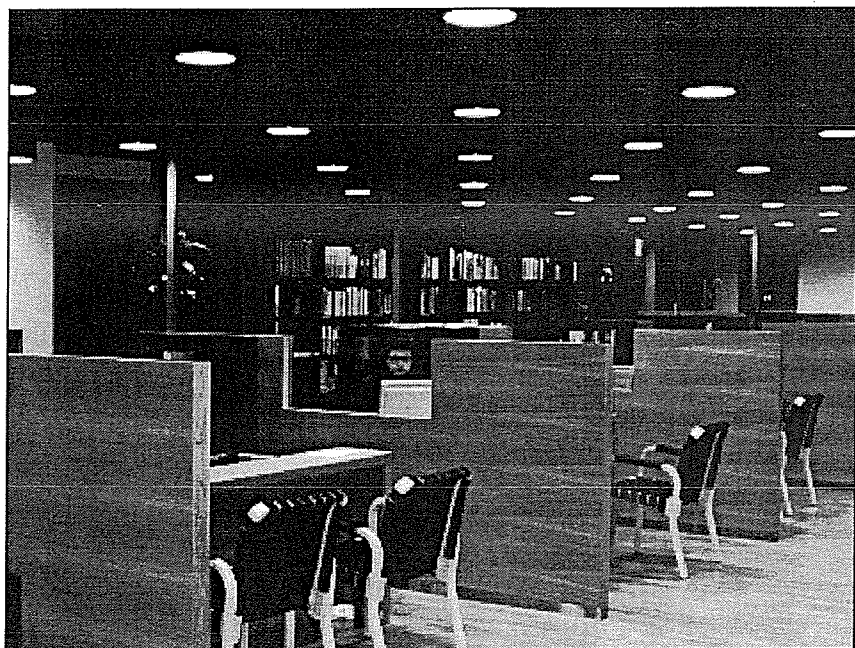
Under höstmötet i Åbo valde De Dövblindas r.f. högsta beslutande organ, d.v.s. dess medlemmar, styrelsen för sin förening för år 2005. Den ny styrelsen första gemensamma möte ägde rum på Onnela i Tusby den 21 januari.

Som styrelseordförande fortsätter Ulla Kungas från Tammerfors. Under årets första möte beslutade styrelsen att Seppo Jurvanen fortsätter som viceordförande. Med i styrelsen är fortfarande Tuula Hartikainen från Varkaus, Kauko Ronkainen

från Vanda, Seija Troyano och Merja Vähämää från Nokia. Ett nytt namn är Sanna Paasonen från Jyväskylä. Hon valdes i stället för Raimo Korpela som stod i turen att avgå.

Som expertmedlem fortsätter Terhi Heikkilä från Laukas. Pauli Kelander måste avstå från sin plats som andra expertmedlem till Pirkko Pölönen från Lappvik.

Styrelsen e-postadresser är: förnamn.släktnamn@pp.nkl.fi ■

Celias nya utrymmen är öppna och ljusa. I barnens läshörna kan man höra på både C-kassetter och Daisy-ljudböcker. Bild: T.L.

Celia öppnar dörren till litteraturens värld

Anu Mikkola

Celia – De Synskadades bibliotek fick i början av år 2004 nya och moderna utrymmen i de synskadades service- och verksamhetscenter Iiris i Östra centrum, Helsingfors.

Celias historia

År 1890 grundade finlandssvenska societetsdamer en förening vid namn "Böcker för blinda". Föreningens avsikt var att kopiera punktskriftsböcker till de blindas nytta och nöje. Fram till 1892 hade ungefär 30 böcker producerats och låneverk-

samheten kunde påbörjas vid Djurgårdsvägen 7.

Den följande revolutionära händelsen när det gällde information till de synskadade var ljudböckerna. På 1950-talet kom ljudböckerna i form av öppna spolar, och 1972 de stora kassetterna med sina avlyssningsapparater. Man har redan frångått dessa på Celias bibliotek.

För närvarande lånar man i huvudsak ut ljudböcker i form av C-kassetter och så kommer det att förbli ännu i flera år.

Nyaste nytt i Celia är de digitala Daisy-ljudböckerna som utvecklats i Sverige. En Daisy bok är en CD skiva där det ryms 24 timmar digitalt inspelad text läst av en person. Daisy-böcker kan man lyssna på endera genom ett program som laddats på de svenska synskadades webbsida eller enklare med hjälp av en avlyssningsapparat utvecklad för detta ändamål. Från början av år 2004 är alla ljudläroböcker producerade som Daisy-böcker.

Svårigheterna när det gäller Daisy-böckerna är att få tag i avlyssningsapparater för klienterna. Beviljandepraxis varierar och Celia har ännu inte anslag för apparaterna, inte heller för att övergå till Daisy-böcker för utlåning i större utsträckning fram till år 2008.

Avsikten och servicen gällande Celia

Celia blev 1978 ett av staten ägt specialbibliotek som förser med litteratur synskadade, blindas, syn- och hörselskadade, dövblinda samt andra grupper med lässvårigheter som på grund av handikapp eller sjukdom inte kan läsa vanliga böcker. Biblioteket producerar bl.a. läroböcker och annat läromaterial från grundskolan till högskolan.

Biblioteket producerar också pek-böcker för småbarn. En ny verksamhet är sagostunderna för barnen till de personer som deltar i rehabiliteringskurserna.

Ljudbiblioteket har över 12 000 lånare. Också punktskriftsböckerna har sina trogna kunder. Många dövblinda läser punktskrift och för dem är punktskriftsböckerna den enda dörren till litteraturens värld. De som äger en dator kan söka fram elektroniska böcker och använda bibliotekets Celia-nät som är en nättjänst för t.ex. utlåning, reservering och informationssökning. Celias svenskspråkiga avdelning betjänar svenskspråkiga och utländska lånare.

Ett flertal kunder lånar på de olika avdelningarna allt efter behov.

Hur blir man bibliotekskund?

Om du ännu inte är kund hos Celia kan du bli det genom att vara medlem av en synskadeförening eller genom att ta med dig ett läkarintyg till biblioteket. Av utlåandet bör framgå vilket slags läshandikapp du har.

Sedan kan du njuta av litteraturens rika värld och blicka in i kunskapens rike samt vederkvicka dig genom underhållning. ■

Behöver man ledsagare på flyget? Finnair svarar

Tuija Lehtonen

I augusti 2004 fanns det en rubrik i Helsingin Sanomat om att man ville neka dövblinda att flyga med Finnair utan ledsagare. Finlands Dövblindas r.f. jurist Mia Meriläinen gjorde en framställning till riksdagens justitieombudsman. Vi kommer av allt att döma att få vänta på justitieombudsmannens utlåtande lång in på detta år. Finns det risk för att den dövblinde hamnar "i fötterna" på andra passagerare och därför behöver en personlig ledsagare?

Finnairs luftfartsläkare Olavi Hämmäläinen medger att termen dövblind är svårbegriplig för en person som saknar utbildning på området. Man tolkar begreppet ofta som gällande en person som varken ser eller hör alls. Så är det ju ingalunda alltid.

Hämmäläinen vill poängtera att Finnairs huvudprincip är att garantera säkerheten under alla omständigheter. Säkerhetskraven gäller både resenärer, medresenärer och personal. "Myndigheterna fordrar att

planet bör kunna tömmas på 90 sekunder"!

När man måste försäkra sig om att flygresan fungerar också i en nödsituation, beräknar flygbolaget situationen genom att använda s.k. clearance, d.v.s. "medicinskt resetillstånd". Det fungerar så att då den dövblinde beställer sin biljett nämner han om sitt specialproblem i detalj. Den person som tar emot beställningen gör de nödvändiga anteckningarna i beställningen och bekräftelsen och ber om ett utlåtande av passageraren och dennes läkare på en s.k. MEDIF-blankett. Sålunda försäkrar man sig personligen om eventuellt behov av en följeslagare. Blanketten kan ifyllas också av en representant för passageraren eller en läkare.

Hämmäläinen förtydligar att då behovet av följeslagare en gång för alla är bedömt, är saken för flygbolagets del ur världen. "Endast om situationen märkbart förändras finns det

anledning att bedöma situationen på nytt för de passagerare som hittills klarat sig utan ledsagare”, säger Hämäläinen.

Seija Troyano som under flera år flugit otaliga gånger minns inte att man någonsin fordrat läkarintyg av henne. Seija berättar att samarbetet med den lokala resebyrån fungerat klanderfritt. Personalen hittar också automatiskt de nedsatta biljettpriser som en syn- och hörselskadad är berättigad till. Numera sköts biljettbeställningen per e-post och e-biljetten kommer direkt till planet.

”Att flyga är för mig det bekvämaste sättet att resa när avstånden är långa och eftersom jag känner till systemet också det lättaste. Jag behöver inte däremellan en ledsagare eller en assistent, vilket skulle vara fallet i en annan motsvarande situation”, säger Seija.

”Implantatet ”piper” ju ofta i säkerhetskontrollen, jag minns det inte alltid själv. Här i Varkaus ropar jag till kontrollanten ”snart hörs alarmet” när jag går igenom. På grund av implantatet blir jag ofta kontrollerad på vilket flygfält som helst, men det har ju redan blivit rutin,” tillägger Seija roat. ■

O länder, o seder

Tuija Lehtonen

Jordens folk använder tre olika redskap när de äter: fingrarna, pinnar och gaffel. Gaffeln används i Europa och Amerika, pinnar Fjärran Östern och fingrarna på många håll i Afrika och Mellan Östern.

Gaffeln och pinnarna har från början utvecklats för heta rätter. Användningen av såväl pinnarna som gafflarna och knivarna har olika regler som även kan variera från land till land. En allmän regel beträffande pinnarna är att man inte får bita i dem eller slicka dem, inte heller får man peka med dem på andra matgäster.

I pinnländerna, d.v.s. Asien bärs det fram olika maträtter som ställs mitt på bordet. Matgästerna har små koppar i vilka maten plockas, litet i sänder. En artig värde plockar åt sina gäster godbitar som han själv valt. I Kina och Vietnam är smackandet och en ljudlig rapning efter avslutad måltid en artighet mot värdfolket. Det förtäljer att maten var god och riklig.

Vietnamesiskt gatukök. Bild: T. L.

I olika länder och kulturer har det uppstått olika mattraditioner. Fastän några kan ur vår synvinkel förefalla oss konstiga har alla en gemensam avsikt: att visa värdfolket och de andra gästerna hövlighet och uppskattning.

Om det finns en representant för den främmande kulturen närvarande är det artigt mot värden att gråda om hur man bör förfara i olika situationer. Ju bättre man känner sederna i sitt eget land, desto säkrare känner man sig när man skall pröva sig fram i andra kulturer. ■

Keller-nyheter

Päivi Rissanen

Färskare nyheter från förberedelserna för den åttonde Helen Keller världskonferensen.

I december fick vi den andra konferensbroschyren från tryckeriet. Den skickades till samarbetsgruppen för Finlands Dövblinda r.f. i Finland. Den engelskspråkiga konferensbroschyren for i väg till olika delar av världen. Till dags dato har det kommit förhandsanmälningar bl.a. från Nederländerna, Brasilien, Chile, Norge, Sverige, Schweiz och Danmark. Även finländska dövblinda har sänt in anmälan till det "internationella lägret". Inalles har hittills över 200 personer från olika delar av världen tagit kontakt.

Konferensens preliminära program har förblivit detsamma. Söndagen den 5.6. har musikterapeuten Russ Palmer lovat hålla tre musikverkstäder. Under konferensens konstonsdag finns det också andra verkstäder. Samtidigt kan man bekanta sig med de dövblindas konstutställning samt skulpturer som kan beröras.

Mera upplysningar om konferensen får vi under vårens lopp. ■

Modeller för vård av missbrukare

Tuija Lehtonen

Bruket av rusmedel har ökat stadigt under de senaste decennierna. På samma gång har också missbrukarproblemen och vårdkostnaderna ökat.

”Vapa-hanke” (ung. fri från droger) projektet, d.v.s. utvecklingsprojektet för missbrukartjänster har ökat insikten om att rusmedelsmissbruk också gäller de handikappade. Under projektets avslutningsseminarium fördes det fram nya modeller som utvecklats för de handikappades rusmedelstjänster. I projektet deltar 13 rusmedels- och handikappföreningar.

Det är alltid svårt att ta upp frågan om missbruk. Det har inte heller funnits redskap för vård av handikappade missbrukare och rehabilitering fanns inte att tillgå. De dövas präst inom kyrkans samfällighet Päivi Korhonen nämner ett exempel: när man äntligen fått en teckenspråkig missbrukare till avgiftning har man under vårdtiden inte kunnat erbjuda teckenspråkig tolk.

”Vapa-projektetets” fem modeller omfattar: ett utbildningspaket för handikapppersonalen, att iaktta missbrukarfrågor som en del av helhetsrehabiliteringen, att förbättra tillgången och avlägsna hindren för en tillfriskning, regler för uppgörande av missbruksstrategier samt en modell för samarbete mellan missbrukarorganisationerna och handikapporganisationerna.

Finlands Dövblinda r.f. var med i Kalliola delprojekt där vi utvecklade uppnåbara tjänster, först tillsammans med De Synskadades Förbund för synskadade med missbrukarproblem och med deras närsstående. Det att Finlands Dövblinda r.f. kom med och det aktiva samarbetet hade den inverkan att också hörselskada har uppmärksammas i Kalliola. Man har också funderat över behovet av förändringar för verksamhetsutrymmena i Kalliola ur den synvinkeln att också dövblinda klienter skulle kunna använda missbrukartjänsterna. Goda färg- och materialkontraster, god belysning och induktionsslinga i verksamhetsutrymmena är fundamentala saker.

A-klinikstiftelsen i samarbete med de Dövas Förbund och de Dövas servicestiftelse har utvecklat en utbildningsmodell. Finlands Dövblinda r.f. följde också med utvecklingen av denna modell. ■

*Bakraden från vänster: Timo Peltomäki och Vieno Hyttinen; första raden till-
Vänster: Hilikka Nieminen och Anu Mikkola, har alla skrivit dikter till diktboken.*

KÄNSELSPRÖTET 31. årgången, ISBN 0358-2280,

Utgivare: Föreningen Finlands Dövblinda rf.

Redaktören: Chefredaktör Tuija Lehtonen, tel. & texttel. (09) 54953521, Redaktör Raili Karisaari, tel. & texttel. (09) 54953521, email: tiedotus@kuurosokeat.fi

Redaktionsråd: Riitta Ruissalo (ord.för), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki, Anu Mikkola, Raili Karisaari (sekr), Tuija Lehtonen.

Årgång 150 mk. **Tidningen utkommer** 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt, i NKL server och svenskspråkig översättning.

Abonemang och adressändring: Föreningen Finlands Dövblinda rf, PB 40, 00030 Iiris
Tel. (09)5495 350, texttel. (09)5495 3526, fax (09) 5495 3517,
email: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, Internet: <http://www.kuurosokeat.fi/se/>